

УДК 685.34.022.6 : 658.7

Дудла І.О., д-р техн. наук
Хребтань О.Б., ст. викладач

Чернігівський державний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

**ТОВАРОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА РОЗМІРНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА
МАРКУВАННЯ ШКІРЯНОГО ВЗУТТЯ, ЩО РЕАЛІЗУЄТЬСЯ В РОЗДРІБНИХ
ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ М. ЧЕРНІГОВА**

Досліджено відповідність розмірних показників та маркування шкіряного взуття, що реалізується в роздрібних торговельних підприємствах м. Чернігова, обов'язковим вимогам стандартів. Зроблені експертні висновки щодо фактів фальсифікації розмірів та маркування взуття.

Постановка проблеми

Експертиза якості та виявлення фальсифікованої продукції на споживчому ринку України є сьогодні однією з найсерйозніших та гострих проблем.

Фальсифікації найбільш часто підлягають не тільки продовольчі товари, але й багато видів непродовольчих, зокрема, взуття.

Взуття є предметом першої необхідності для людини, засобом захисту ніг від несприятливого впливу оточуючого середовища та небезпечних факторів. Отже, з усіх груп непродовольчих товарів взуття є одним з найбільш затребуваних. Вартість взуття достатньо велика, а від реалізації фальсифікованого та підробленого товару шахраї мають високі прибутки.

Фальсифікувати у взутті можуть: якісні показники, розміри, маркування, асортиментну приналежність, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

В практичній діяльності експертів, які проводять експертизу якості шкіряного взуття, часто виникають питання щодо співвідношення розмірних показників вітчизняного та зарубіжного взуття. Невірне визначення розмірних показників ускладнює ідентифікацію взуття, призводить до фальсифікації такого важливого для споживачів показника якості, як відповідність розмірів взуття фактичним розмірам стопи людини.

Лінійні розміри взуття характеризуються двома основними показниками [1]:

1. *розміром взуття* – це довжина взуття, яка вимірюється у горизонтальному напрямку від крайньої точки п'яtkової частини до найбільш віддаленої точки носової частини підошви (рисунок 1).

2. *повнотою взуття* – це охоплення пучкової частини через найбільш виступаючі зовнішні та внутрішні ділянки стопи.

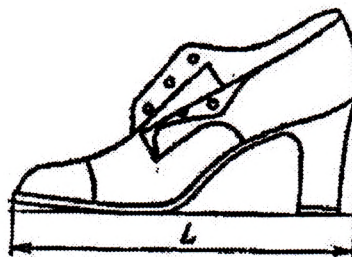

Рис.1. Вимірювання розміру взуття: L – довжина взуття, мм.

Сьогодні в міжнародній практиці [2] прийнято чотири розмірні системи шкіряного взуття (таблиця 1):

1. *метрична система*. Прийнята в країнах СНД, використовується українськими виробниками.

Розмір вимірюється від найбільш виступаючої точки п'ятки до найбільш виступаючого пальця, в міліметрах, без урахування декоративних припусків.

Повнота виражається в цифрах від 1 до 12. Інтервал між розмірами складає 4 мм.

2. *французька система*. Застосовується в країнах Європи. Для позначення розмірів користуються штихмасовою системою, де основною одиницею вимірювання є штих – 0,667 см (тобто інтервал між номерами взуття становить 0,67 см). Розмір в такій системі вимірюється як довжина устілки, тобто враховується припуск на декоративні деталі взуття, Цей припуск прийнято вважати за 10 мм.

Повнота вимірюється в цифрах від 1 до 8. Інтервал між цими розмірами складає 3 мм.

3. *англійська система*. Вимірювання розмірів проводять в дюймах: 1 дюйм = 2,54 см. Точкою відліку розмірів взуття прийнятий стандартний розмір ноги новонародженого, який дорівнює 4 дюйми.

Повнота в цій системі позначається літерами А, В, С, D, F. Крім основних позначень повноти взуття використовується ще п'ять додаткових розмірів повноти в бік зменшення: 2А, 3А, 4А, 5А, 6А та п'ять розмірів повноти в бік збільшення: 2F, 3F, 4F, 5F, 6F), а також додаткові розміри для середньої повноти 2Е, 3Е, 4Е.

4. *американська система*. Подібна до англійської, позначення розмірів в дюймах. Різниця між англійською та американською системами полягає в тому, що в американській системі найменший розмір менше ніж в англійській на 1/2 дюйма, тобто на 2,1 мм, а розміри проставляються через 1/3 дюйма.

В американській розмірній системі взуття існує окрема підсистема для жіночого взуття. Її особливість полягає в тому, що значення розмірів ще більше зсуваються в бік зменшення і мають цифрові позначення від 1 до 13.

Таблиця 1

Відповідність розмірів взуття вітчизняного та зарубіжного виробництва

Назва країни	Чоловіче взуття							
	Розміри взуття							
Україна	24,5	25,0	25,5	26,5	27,0	27,5	28,5	29,0
Країни Європи	38	39	40	41	42	43	44	45
Англія	-	6,5	7	8	9	9,5	10,5	11,5
США	6	7	7,5	8,5	9	10	11	12
Жіноче взуття								
Україна	21,5	22,5	23,0	23,5	24,5	25,0	25,5	26,5
Країни Європи	35	36	37	38	39	40	41	42
Англія	2,5	3	4	5	5,5	6,5	7	8
США	4	4,5	5,5	6,5	7	8	9	9,5

Повнота взуття позначається в американській системі за допомогою літер: WWW, WW, W, M, S, SS, SSS – від більшої повноти – WWW до найменшої – SSS, та цифрами – від 1 до 8.

На рисунку 2 наведено співвідношення між розмірними системами взуття, різних країн.

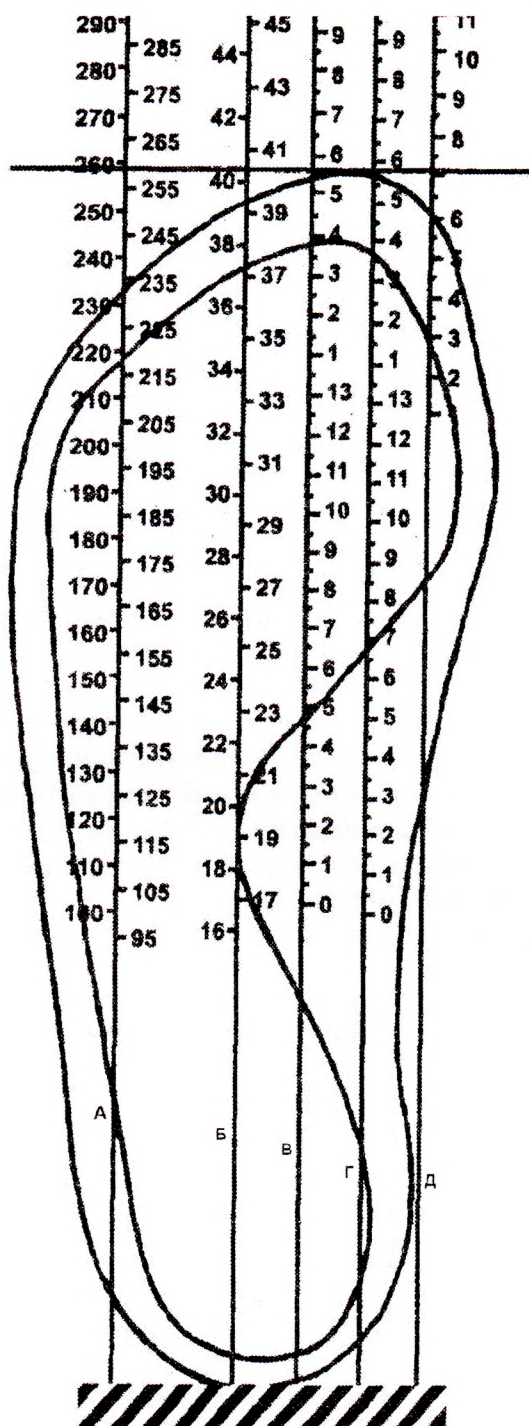

Рис. 2. Співвідношення світових розмірних систем взуття: А – шкала за ГОСТ 3927-88; Б – французька розмірна шкала (French. Paris PTS.); В – англійська розмірна шкала (English sizes); Г – американська розмірна шкала (American sizes); Д – американська розмірна шкала для жіночого взуття (U.S. Ladies sizes).

Формулювання цілей статті

Метою статті є товарознавче експертне дослідження відповідності розмірних показників та маркування шкіряного взуття, яке реалізується в роздрібних торговельних підприємствах м. Чернігова.

Виклад основного матеріалу дослідження

Стандартні методи визначення розмірних показників шкіряного взуття та правила його маркування регламентовані в нормативно-технічній документації, що є чинною в Україні: ГОСТ 9289 – 78, ГОСТ 7296 – 81, ГОСТ 11373 – 88, ДСТУ 2157 – 93, ДСТУ 3164 – 95.

За результатами аналізу дотримання відповідності співвідношення розмірних показників взуття різних країн-виробників було виявлено, що в підприємствах роздрібною торгівлі м. Чернігова дуже часто допускається фальсифікація розмірів взуття та його маркування.

Так, серед продавців взуття на ринку "Нива" тільки дві особи з восьми опитаних, тобто всього 25% вірно ідентифікували розмір чоловічого взуття виробництва Польщі відповідно до української розмірної системи. Решта продавців не змогли чітко та вірно зробити співставлення розмірів взуття за вітчизняною та зарубіжною розмірними системами.

На промтоварних ринках міста та в спеціалізованих магазинах з продажу взуття виявилася велика кількість взуття виробництва Китаю. Під час перевірки маркування цього взуття було встановлено, що є порушення позначення розмірів (і це не поодинокі випадки), коли на одному упакуванні зазначається одночасно два розміри, позначення виконані нечітко, з порушенням умов нанесення інформації на споживчу тару (рисунок 3).

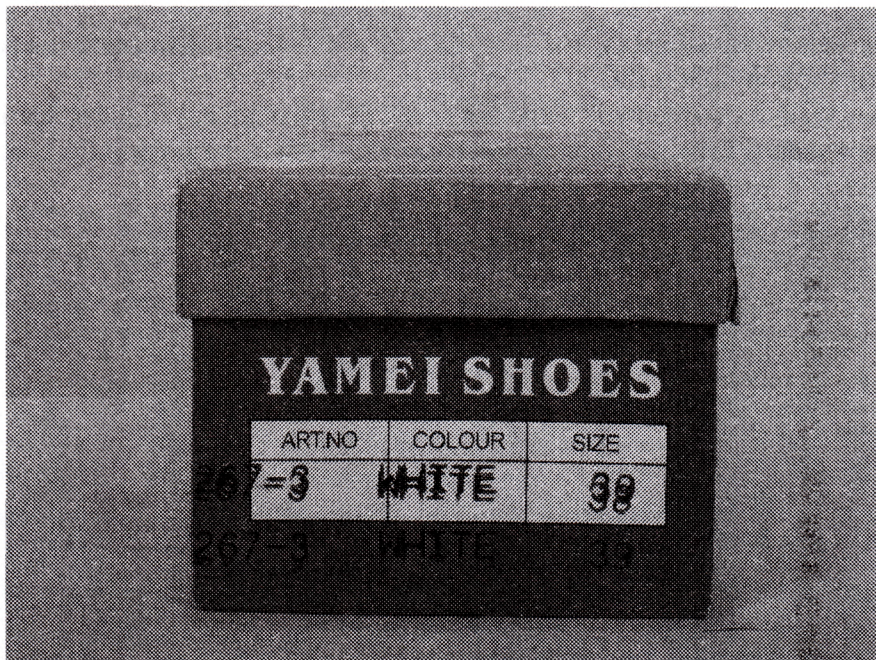

Рис. 3. Порушення у маркуванні споживчої тари зі взуттям виробництва Китаю

Траплялися також зразки взуття, які в маркуванні мали суттєві порушення. Так, в маркуванні туфель жіночих шкіряних, виробництва Китаю (рисунок 4), було зазначено: NO. – 40, що означає розмір виробу, але розмір повинен позначатися також англійською мовою Size, як і вся інша інформація на маркуванні Також на маркуванні цього взуття зазначалося: Grade – Qualified, тобто в перекладі "Якість (сорт) – якісне" – що є фальсифікацією категорії якості даного взуття, адже ні в одному нормативному документі з якості взуття, немає категорії – якісне.

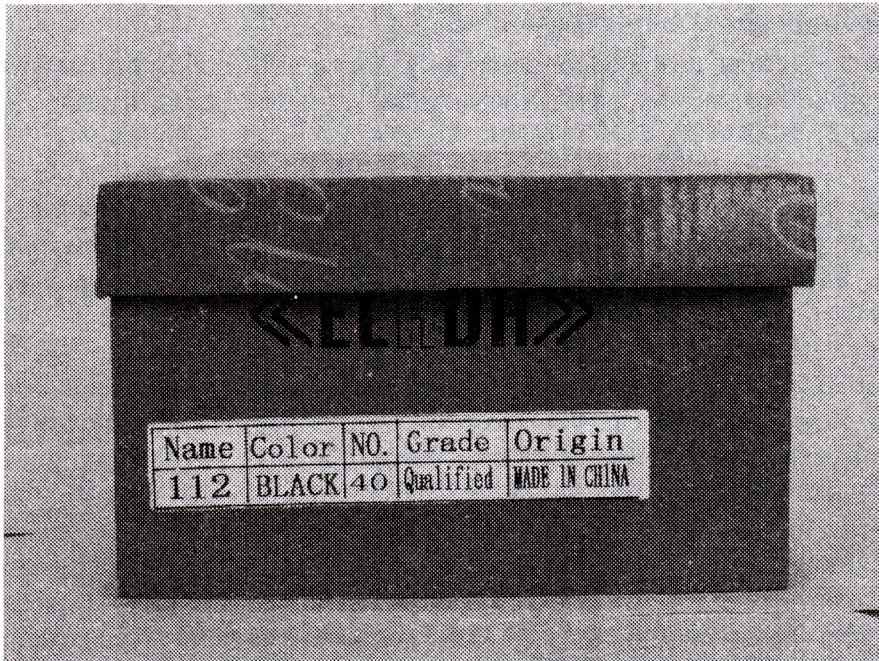

Рис. 4. Порушення у маркуванні щодо розміру та категорії якості взуття виробництва Китаю

Фальсифікація маркування і, зокрема, розмірних показників, категорії якості взуття є недопустимими порушеннями.

В спеціалізованих магазинах з продажу взуття виявилось, що інформація щодо розмірів на маркуванні була чіткою, зрозумілою та відповідала розмірній системі, яка використовується в країні-виробнику (рисунок 5).

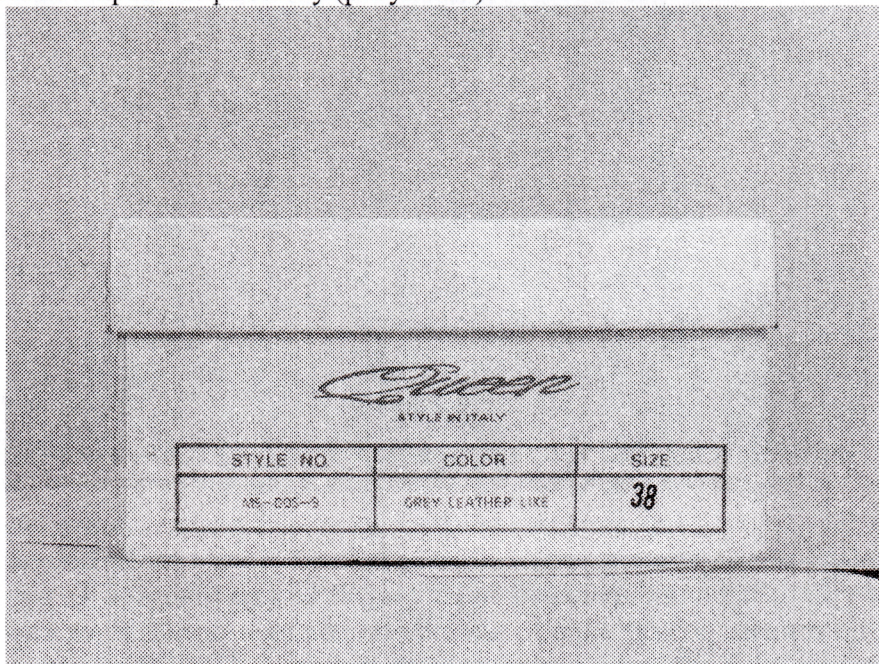

Рис. 5. Приклад вірного маркування взуття виробництва Італії

Також спостерігалася більша обізнаність працівників цих торгівельних підприємств щодо різних розмірних систем взуття, але не було однозначних відповідей щодо співвідношення цих систем між собою. Так, при встановленні повноти пари жіночого шкіряного взуття виробництва Франції (рисунок 6), продавець розшифрував позначення

LARG 7, як – 10 за вітчизняною розмірною системою. В той час, як вірне визначення було – 4, адже інтервал між розмірами повноти в цих двох системах вимірювання розраховується по різному.

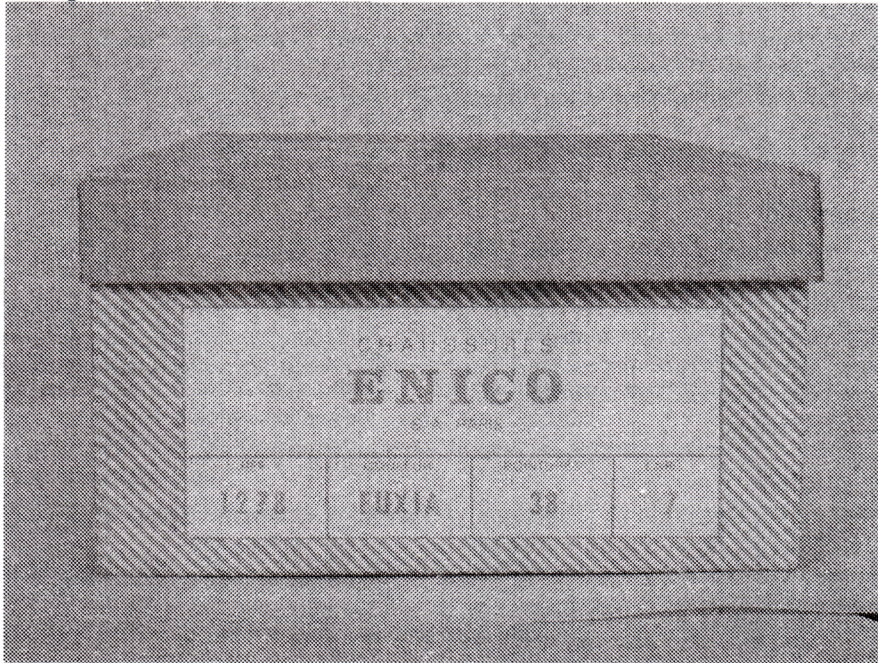

Рис. 6. Вірне маркування розмірних показників пари жіночих шкіряних туфель виробництва Франції за штихмасовою системою

Висновки

Реалізація підроблених та фальсифікованих товарів призводить до втрати здоров'я, матеріальних збитків, зниження рівня культури споживання.

Вважаємо, що сьогодні одним з найпростіших та найбільш дієвих способів запобігання розповсюдженню фальсифікованих товарів є інформування споживачів через засоби масової інформації та спеціальну літературу:

1. друкувати інформацію для споживачів щодо простих методів виявлення фальсифікації взуття у спеціальних листівках та буклетах, які необхідно пропонувати в кожному торгівельному підприємстві з продажу взуття.
2. щотижневе повідомлення про результати проведення перевірок якості непродовольчих товарів в підприємствах торгівлі міста у радіо та телепередачах.
3. створити телевізійні програми на обласному та місцевому телебаченні з питань перевірки якості та попередження придбання фальсифікованих товарів.

Список літературних джерел

1. ДСТУ 3164 – 95 «Взуття. Методи визначення лінійних розмірів».
2. www.uitic.org (International Union of Shoe Industry Technicians – Міжнародна асоціація спеціалістів взуттєвої промисловості).
3. ГОСТ 9289 – 78 «Обувь. Правила приемки».
4. ГОСТ 7296 – 81 «Обувь. Маркировка, упаковка, транспортирование и хранение».
5. ГОСТ 11373 – 88 «Обувь. Размеры».
6. ДСТУ 2157 – 93 «Взуття. Терміни та визначення».